

KLAGANDE
Försäkringskassan

MOTPART
[REDACTED]

Ombud: Biträdande jurist Beatrice Rohdin
Igne Advokatbyrå AB

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE
Förvaltningsrätten i Faluns dom den 12 april 2017 i mål nr 3399-16,
se bilaga A

SAKEN
Assistansersättning vid kortare sjukhusvistelse

KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Kammarrätten avslår överklagandet.

YRKANDEN M.M.

Försäkringskassan yrkar att beslutet den 9 juni 2016 ska fastställas.

██████████ anser att överklagandet ska avslås.

VAD PARTERNA ANFÖR I KAMMARRÄTTEN

Försäkringskassan

Ett generellt beslut om assistans vid kortare sjukhusvistelse utgör endast ett förhandsbesked som inte är bindande och rätten till sådan assistans ska prövas vid varje enskild sjukhusvistelse. ██████████ hjälpbehov kan tillgodoses av sjukvårdspersonal tillsammans med föräldrarna. Eftersom hon endast är sju år gammal är det normalt att föräldrarna deltar och vistas på sjukhuset tillsammans med sitt barn.

██████████

Det finns inget stöd för påståendet att prövningen av rätten till assistansersättning vid kortare sjukhusvistelse ska utformas på ett särskilt sätt eller ha andra rättsverkningar än ett beslut om assistansersättning i övrigt. Hon har aldrig fått enskilda beslut inför, i samband med eller i direkt anslutning till en sjukhusvistelse. För att ett besked från en förvaltningsmyndighet ska betraktas som ett beslut förutsätts i regel att det är handlingsdirigerande och har verkningar för den enskilde parten. Vidare krävs vanligtvis att beskedet är skriftligt eller på annat sätt dokumenterat. Ytterligare faktorer av betydelse är om beskedet är överklagbart, om myndigheten underrättar parten om hur denne kan överklaga och på vilket sätt myndigheten benämner sitt besked. Det kan med klarhet konstateras att Försäkringskassans besked om hennes rätt till assistansersättning vid sjukhusvistelse utgör ett bindande beslut och inte ett ej bindande förhandsbesked. Förutsättningarna för Försäkringskassan att ompröva ett sådant beslut regleras uteslutande i den äldre lydelsen av 51 kap. 12 § socialförsäkringsbalken (SFB). Eftersom

Försäkringskassan prövade frågan om hennes rätt till assistansersättning vid kortare sjukhusvistelse innan två år hade förflutit måste Försäkringskassan presentera väsentligt ändrade förhållanden och det har inte skett.

SKÄLEN FÖR KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Enligt 51 kap. 12 § första stycket SFB, i dess lydelse före den 1 april 2018, ska rätten till assistansersättning omprövas sedan två år förflutit från senaste prövningen och vid väsentligt ändrade förhållanden.

██████████ beviljades assistansersättning genom beslut den 18 december 2012. I beslutet angavs att det fanns särskilda skäl för att få assistansersättning vid kortare sjukhusvistelse. I en journalanteckning den 18 november 2014 angavs att en tvåårsomprövning registrerats och att det förelåg särskilda skäl för assistansersättning vid sjukhusvistelse. Det sistnämnda angavs även i en journalanteckning den 22 maj 2015, som avslutas med meningen: ”Finns redan en tvåårsomprövning”.

Som förvaltningsrätten konstaterat kan beslut i samband med tvåårsomprövning dokumenteras enbart i journalen om beslutet innebär att assistansersättning ska utgå i samma omfattning som tidigare. Journalanteckningarna den 18 november 2014 och 22 maj 2015 ger stöd för att ett sådant beslut fattats den 18 november 2014. Vid tidpunkten för det överklagade beslutet hade två år därmed inte förflutit sedan Försäkringskassan senast prövade ██████████ rätt till assistansersättning. Det överklagade beslutet är ett slutligt ställningstagande som får faktiska verkningar för ██████████ och är därmed ett bindande beslut. Något stöd för att se beslut om assistansersättning vid sjukhusvistelse som ej bindande förhandsbesked har inte framkommit. För omprövning av ██████████ rätt till bibehållen assistansersättning vid kortare sjukhusvistelse hade krävts väsentligt ändrade förhållanden. Försäkringskassan har inte påstått att väsentligt ändrade förhållanden har förelegat. Överklagandet ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B (formulär 4).

Charlotte Waas
kammarrättsråd
ordförande

Petra Ebbing
kammarrättsråd

Jan Karlsson
kammarrättsassessor
referent

Johan Lenner
föredragande jurist

FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I FALUN
Föredraganden
Emil Lindmark

DOM
2017-04-12
Meddelad i Falun

Mål nr
3399-16

KLAGANDE

████████████████████, ██████████

Vårdnadshavare ██████████
██████████
██████████

Vårdnadshavare och ombud: ██████████
██████████
██████████

MOTPART

Försäkringskassan
Processjuridiska enheten, Sundsvall
851 93 Sundsvall

ÖVERKLAGAT BESLUT

Försäkringskassans beslut 2016-06-09, diariernr 028507-2016

SAKEN

Assistansersättning vid sjukhusvistelse

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten bifaller överklagandet och bestämmer att ██████████
har rätt till assistansersättning vid kortare sjukhusvistelse från och med den
21 april 2016 fram till dess att nytt beslut fattats.

Dok.Id 189961

Postadress
Box 45
S-791 21 Falun

Besöksadress
Kullen 4

Telefon
023-383 00 00
E-post: forvaltningsrattenifalun@dom.se
www.forvaltningsrattenifalun.domstol.se

Telefax
023-383 00 80

Expeditionstid
måndag–fredag
08:00-12:00
13:00-16:00

BAKGRUND OCH YRKANDEN M.M.

Försäkringskassan beslutade den 21 april 2016 att [REDACTED] inte är berättigad till assistansersättning vid kortare sjukhusvistelse. Som skäl för beslutet anförde Försäkringskassan i huvudsak att [REDACTED] behov kan tillgodoses genom sjukvårdspersonalen och föräldraansvar.

[REDACTED] ([REDACTED] yrkar genom ombud att hon ska beviljas assistansersättning vid kortare sjukhusvistelse och anför i huvudsak följande. [REDACTED] har haft rätt till assistansersättning vid sjukhusvistelse sedan tre års ålder. Det torde vara normalt att föräldraansvaret minskar vid ökande ålder och inte utökas. I och med att det inte finns något läkarintyg som säger att [REDACTED] behov är mindre än för fyra år sedan torde behovet vara minst detsamma som vid den förra bedömningen.

Försäkringskassan står fast vid sitt beslut.

SKÄLEN FÖR FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE*Omprövning av rätten till assistansersättning*

[REDACTED] har genom ombud anført att Försäkringskassan ändrat ett tidigare gynande beslut om rätt till assistansersättning även vid sjukhusvistelse, utan att visa att det vid tiden för det överklagade beslutet förelåg väsentligt ändrade förhållanden, och att beslutet därför bör ändras.

Enligt 51 kap. 12 § socialförsäkringsbalken (2010:110); SFB ska rätten till assistansersättning omprövas sedan två år förflutit från senaste prövningen och vid väsentligt ändrade förhållanden.

Ett beslut om assistansersättning ska gälla oförändrat under två år, om förhållandena inte ändras väsentligt innan. Avsikten med bestämmelsen om att omprövning ska ske först när två år förflutit från senaste prövningen är en-

ligt förarbetena att den enskilde ska ha möjlighet att förutse sin ekonomiska situation (jfr prop. 1992/93:159 bilaga 1 s. 197). Det betyder att Försäkringskassan är bunden av beslutet fram till nästa uppföljning.

Vid väsentligt ändrade förhållanden har Försäkringskassan enligt samma bestämmelse möjlighet att ompröva rätten till assistansersättning. Det är Försäkringskassan som har att styrka att förutsättningarna för en sådan omprövning är uppfyllda, alltså att det uppkommit sådana väsentligt ändrade förhållanden som påverkar rätten till assistansersättning (jfr Kammarrätten i Jönköpings dom den 20 juni 2013 i mål nr 1358-12).

Anledningen till omprövningen av ■■■■ rätt till assistansersättning får således betydelse på så sätt att om anledningen är att två år förflutit sedan senaste prövningen ska en ny prövning göras, oaktat tidigare beslut om assistansersättning. Vid en omprövning sedan två år förflutit ska Försäkringskassan ta ställning till om det sedan föregående prövning tillkommit författningar, rättspraxis eller annan normering som påverkar rätten till assistansersättning (jfr Försäkringskassans vägledning 2003:6 version 15 om assistansersättning [2012 b] s. 238). Om två år inte förflutit sedan den senaste prövningen och anledningen till omprövningen således är väsentligt ändrade förhållanden måste Försäkringskassan, för att kunna begränsa omfattningen av assistansersättningen, visa att väsentligt ändrade förhållanden föreligger jämfört med den senaste prövningen.

Försäkringskassans har anfört att det överklagade beslutet är fattat efter uppföljning av ■■■■ rätt till assistansersättning. I Försäkringskassans utredning daterad den 23 februari 2016 samt i den kompletterande utredningen daterad den 21 april 2016 uppges att uppföljningen gjorts med anledning av att det gått mer än två år sedan den förra prövningen av rätt till assistansersättning. I utredningen i målet finns det överklagade beslutet från den 21 april 2016 och beslutet från den 18 november 2012, i vilket det senare särskilda skäl

för att bevilja ■■■ assistansersättning vid kortare sjukhusvistelse ansågs föreligga. Något särskilt beslut fattat under perioden mellan dessa två beslut finns inte bilagt i målet. Av journalanteckningar utskrivna den 31 maj 2016 framgår att en ny beslutsperiod registrerats den 18 november 2014, alltså två år efter beslutet som fattades den 18 november 2012. Av denna anteckning, benämnd ”Registrering”, framgår också att tvåårsomprövning registrerades och att särskilda skäl för assistansersättning vid sjukhusvistelse ansågs föreligga. Frågan är således om detta kan anses vara ett omprövningsbeslut i enlighet med 51 kap. 12 § SFB.

Varken SFB eller förarbetena ger någon vägledning i hur ett sådant beslut ska vara utformat. Enligt Försäkringskassans vägledning kan utredningar inför en tvåårsomprövning göras genom att enbart stämna av med den försäkrade om det skett några förändringar i behovet av personlig assistans, om den försäkrades hälsotillstånd är sådant att någon förbättring inte är sannolik och det i tidigare utredning finns tillräckliga medicinska underlag och en tydlig beskrivning av behovet av stöd och hur beräkningen av antalet timmar har gjorts. Om en sådan utredning visar att den försäkrade har fortsatt rätt till assistansersättning med samma antal timmar som tidigare kan enligt Försäkringskassans vägledning beslut fattas genom att dokumentera ställningstagande i journal (2012 b s. 241 ff.).

Försäkringskassan har anfört att ett generellt beslut om assistans vid kortare sjukhusvistelse utgör ett icke bindande förhandsbesked och att prövning av rätten till sådan assistans ska göras vid varje enskild sjukhusvistelse. Försäkringskassans beslut om att inte längre bevilja ■■■ assistansersättning vid sjukhusvistelse är ett slutligt ställningstagande i frågan och innebar faktiska rättsverkningar för henne. Förvaltningsrätten anser därför att beslutet är bindande.

Varken 106 kap. 25 § SFB eller lagens förarbeten ger någon ledning i hur prövningen av rätten till assistansersättning vid kortare sjukhusvistelse ska göras. Enligt förvaltningsrätten ska 106 kap. 25 § SFB inte tolkas som att bestämmelsen utgör ett hinder för Försäkringskassan att fatta generella beslut för en längre tidsperiod om att särskilda skäl föreligger för assistansersättning vid kortare sjukhusvistelse. Vad bestämmelsen reglerar är endast att om det finns särskilda skäl kan assistansersättning betalas ut även när den funktionshindrade vårdas på sjukhus under en kortare tid eller deltar i daglig verksamhet. 106 kap. 25 § SFB ställer alltså inte krav på att en särskild prövning måste göras av rätt till assistansersättning vid varje enskild sjukhusvistelse. Som ett exempel på situation i vilka särskilda skäl kan anses föreligga nämns i förarbetena akut intagning på sjukhus i de fall där karaktären av funktionshindret gör det särskilt angeläget att den personliga assistenten finns till hands. Vidare uppges att med kortare sjukhusvistelser avses att det är frågan om oplanerad, akut intagning på sjukhus (jfr prop. 1995/96:146 s. 15 och 21). En tolkning som innebär att en särskild prövning måste göras vid varje sjukhusvistelse skulle enligt förvaltningsrätten i sådana situationer få orimliga konsekvenser för den funktionshindrade som är i behov av personlig assistans vid akut intagning till sjukhus men i ett sådant fall inte har någon som helst möjlighet att överblicka de ekonomiska konsekvenser det kan medföra att faktiskt ta hjälp av personlig assistent vid en sådan akut sjukhusvistelse.

Mot bakgrund av att omprövning av rätt till assistansersättning enligt 51 kap. 12 § SFB ska ske efter det att två år förflutit från den senaste prövningen, Försäkringskassans vägledning angående att beslut efter mindre omfattande uppföljning kan fattas genom att dokumenteras i journal och att ställningstagandet i journalen får faktiska verkningar för ■■■■■ bedömer förvaltningsrätten att ställningstagandet i journalanteckningen daterad den 18 november 2014 är ett sådant omprövningsbeslut fattat två år efter den senaste prövningen enligt 52 kap. 12 § SFB. Detta innebär att det överklagade be-

slutet, daterat den 21 april 2016, är fattat innan två år förflutit sedan den förra prövningen av rätt till assistansersättning. För att Försäkringskassan ska kunna begränsa ■■■■ rätt till assistansersättning krävs således att Försäkringskassan visar att väsentligt förändrade förhållanden förelåg vid beslutstillfället den 21 april 2016 jämfört med det förra beslutstillfället den 18 november 2014. Nästa omprövning av om förutsättningarna för assistansersättning föreligger och av det antal assistanstimmar som ersättning ska kunna utges för, som inte kräver väsentligt ändrade förhållanden, skulle således enligt 51 kap. 12 § SFB ha skett den 18 november 2016.

Försäkringskassan har inte anfört något som ger stöd för att någon förbättring av ■■■■ förmågor har inträffat sedan omprövningsbeslutet den 18 november 2014 där särskilda skäl ansågs föreligga för att bevilja assistansersättning även vid sjukhusvistelse. De medicinska intyg som bifogats utredningen stärker i stället bilden av att ■■■■ förmågor och vårdbehov är oförändrade. Det kan därmed inte anses ha inträffat något väsentligt som ger stöd för att ändra ■■■■ tidigare gynnande beslut om assistansersättning vid sjukhusvistelse. Försäkringskassans beslut ska därför upphävas och ■■■■ anses berättigad till assistansersättning vid kortare sjukhusvistelse. Överklagandet ska därför bifallas.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (DV 3104/1C).

Anders Lidman
rådman

I avgörandet har även nämndemännen Karl-Georg Karlqvist, Per Pettersson och Christer Iversen deltagit.

HUR MAN ÖVERKLAGAR - PRÖVNINGSTILLSTÅND

Den som vill överklaga förvaltningsrättens beslut ska skriva till Kammarrätten i Sundsvall.

Skrivelsen ska dock skickas eller lämnas till förvaltningsrätten.

Överklagandet ska ha kommit in till förvaltningsrätten **inom två månader** från den dag då klaganden fick del av beslutet. Tiden för överklagandet för offentlig part räknas emellertid från den dag beslutet meddelades.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i kammarrätten fordras att **prövningstillstånd** meddelas. Kammarrätten lämnar prövningstillstånd om

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står förvaltningsrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till kammarrätten varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla

1. Klagandens person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Adress och telefonnummer till klagandens arbetsplats ska också anges samt eventuell annan adress där klaganden kan nås för delgivning. Om dessa uppgifter har lämnats tidigare i målet – och om

de fortfarande är aktuella – behöver de inte uppges igen. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras, ska ändringen utan dröjsmål anmälas till kammarrätten.

2. den dom/beslut som överklagas med uppgift om förvaltningsrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet,
3. de skäl som klaganden anger till stöd för en begäran om prövningstillstånd,
4. den ändring av förvaltningsrättens dom/beslut som klaganden vill få till stånd,
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.

Adressen till förvaltningsrätten framgår av domen/beslutet.

Sista dagen för överklagande är i regel den dag som genom sitt tal i månaden motsvarar den dag Ni fick del av beslutet. Om Ni fick del av förvaltningsrättens beslut t.ex. den 30 juni måste skrivelsen med överklagande ha kommit in senast den 30 augusti. Om Ni fick del av beslutet en dag med ett tal i månaden som inte finns i slutmånaden löper tiden i stället ut på slutmånadens sista dag. Om Ni fick del av beslutet t.ex. den 31 juli måste skrivelsen med överklagande ha kommit in senast den 30 september.

Om sista dagen för överklagande infaller på lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Den som vill överklaga kammarrättens avgörande ska skriva till Högsta förvaltningsdomstolen. Skrivelsen ställs alltså till Högsta förvaltningsdomstolen *men ska skickas eller lämnas till kammarrätten*.

Överklagandet ska ha kommit in till kammarrätten *inom två månader* från den dag då klaganden fick del av beslutet. Tiden för överklagande för det allmänna räknas dock från den dag beslutet meddelades.

För en enskild klagande är sista dagen för överklagande två månader från den dag då han/hon fick del av kammarrättens beslut. Om klaganden fick del av kammarrättens beslut t.ex. den 30 juni måste skrivelsen med överklagande ha kommit in senast den 30 augusti. Om klaganden fick del av beslutet t.ex. den 31 juli, som inte har någon motsvarighet två månader senare, löper tiden i stället ut på slutmånadens sista dag, dvs. i det här exemplet den 30 september. Om sista dagen för överklagande infaller på en lördag, söndag eller helgdag, midsommar, jul- eller nyårsafton, räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i Högsta förvaltningsdomstolen krävs att *prövningstillstånd* meddelas. Högsta förvaltningsdomstolen lämnar prövningstillstånd om det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas eller om det finns synnerliga skäl till sådan prövning, såsom att det finns grund för resning eller att målets utgång i kammarrätten uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Om prövningstillstånd inte meddelas står kammarrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till Högsta förvaltningsdomstolen varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla följande uppgifter;

1. den klagandes namn, person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Dessutom ska adress och telefonnummer till arbetsplatsen och eventuell annan plats där klaganden kan nå för delgivning lämnas om dessa uppgifter inte tidigare uppgetts i målet. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras är det viktigt att anmälan snarast görs till Högsta förvaltningsdomstolen
2. det beslut som överklagas med uppgift om kammarrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet
3. de skäl som klaganden vill åberopa för sin begäran om att få prövningstillstånd
4. den ändring av kammarrättens beslut som klaganden vill få till stånd och skälen för detta
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.